

כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

קטלוג זה-רוססי 1240

כתב יד חלקי לשיר השירים רבה <א,א,ד> - <א,א,י,ב>

סוגריים זווייתיים מציינים את ההפניות לדפוס וילנא: <פרק, פסוק, סימן>

בצבע אדום: ציון הדף והעמוד בכתב היד

(קע/א 154א) <כאן חסר בפסיקתא> <שיר השירים רבה א' ועיין בריש קהלת>

<א,א,ד> כת' חזית איש מהיר במלאכתו לפני ׀ מלכים יתיצב וגי' ר' חנינא בן דוסא ראה בני עירו מעלין נדרים ונדבות בירושל' ואמ' הכל מעלין נדרים ונדבות לירושלם ואני איני מעלה מה עשה יצא לעיר וראה (י') שם [אבן] אחת סידקה וסתמה וכירכמה אמ' עלי לעלותה לירושלם נדווגו חמשה בני אדם אמ' להם מעלין אתם לי את האבן לירושלם אמרו לו תן לנו חמש סילעין . ואנו מעלין לך ואת אבנד לירושלם אמרו בקש ליתן להם ולא מצאן שהלכו להם (מעילים אית' לי אית) לשעה זימן הק' מלאכי השרת בדמות בני אדם אמ' להם מעלים אתם לי את האבן (האיזת ל) הזאת לירושל' אמרו לו תן לנו חמשים סלעים ואנו מעלים לך את אבנד לירושל' ובלבד שתתן אצבעד עמנו נתן עמהם אצבעו ונמצאו עומדים בירושל' בקש ליתן להם (הצי') הסלעים ולא מצאן נכנס ללשכת הגזית אמרו שמא מלאכי השרת היה עליו [אמרו] פסוק זה חזית איש מהיר במלאכתו וגי' ..

<א,א,ה> ד"א חזית איש מהיר במלאכתו זה שלמי' שנזרזר במלאכת בית המקדש דכתי' ויבנהו שבע שנים והא כת' ואת ביתו בנה שלמה שלש עשרה למה נמצאת את אומי' מיופיה בניין שלמה מבניין בית המקדש נזרז ר' חונא בשם ר' יוסף אומי' הכל מסייעים למלך אפילו רוחות ר' יצחק בריה דר' יהודה ברי' יחז' אמ' כת' בנה בניתי בניין בניתי א"ר ברכיה והבית אשר היו בונים אין כת' כאן אלא והבית בהבנותו מאליו היה נבנה האבן היתה מסעת עצמה ועולה ונותנת בראש הדימוס שני' אבן שלמה מסע נבנה א"ר אבהו אל תתמה והתיית אבן חדא ושומת על פום גובא וכי יש אבנים בבבל אלא מארץ ישר' פרחו וישבה על פי הבור מאי טעמא אלהי שלח מלאכיה .. מה אם לכבוד בשר ודם נעשה כן (קע/ב 154ב) לכבוד מלך מלכי המלכים הק' לא כל שכן לפני מלכים יתיצב ובל יתיצב לפני חשוכי' זו כת' של רשעים א"ר יהושע בן לוי בשעה שנימנו וגמרו שלשה מלכים וארבע' הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא בקשו למנות שלמי' עמהם יצתה בת קול ואמרה אל תגעו במשיחי ולא עוד אלא שמתייחסים בשלשה יחסי' ובן שלמה רחבעם וגי' א"ר יודן ולא עוד אלא ששרת עליו רוח הקדש ואמ' שלשה ספרים הללו משלי וקהלת ושיר השירים ..

<א,א,ו> **שיר השירים** וגי' תחת אבותיך יהיו וגי' אתה מוצא צדיק מוליד צדיק רשע מוליד רשע רשע מוליד (ריע) צדיק יש לו משל ויש לו מקרא יש לו משל סרכה תניתה ויש לו מקרא יש לו משל

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

מה ילדתה היפרשת קרוצי בישתה מינה ויש לו מקרא כאשר יאמר משל הקדמונים מרשעים יצא רשע .. צדיק מוליד רשע יש לו מקרא ויש לו משל מולידין דלא דכותחין מרביין ולא דמין להון לו מקרא תחת חטה יצא חוח תחת שעורה באשה וגי' רש' מוליד צדיק יש לו מקרא ויש לו משל יש לו משל סניא דאפרק יורד' לוי' יש לו מקרא תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס אבל שלמי' מלך בן מלך חכם בן חכם צדיק בן צדיק אאוגניס בן אאוגניס את מוצא מה שכת' בזה כת' בזה מה שאירע לזה אירע לזה זה מלך ארבעים וזה מלך ארבעים זה מלך על ישר' (וי"ש) ויהודה וזה מלך על ישר' ויהודה זה מלך מסוף העולם ועד סופו וזה מלך מל מסוף העולם ועד סופו זה כתב ספרים וזה כתב ספרים זה אמר שירים וזה אמר' שירים זה אמר' משלות (מש"לות) וזה אמר' משלות זה קילס כאן וזה קילס כאן זה בנה מזבח וזה בנה מזבח זה הקריב קרבן וזה הקריב קרבן וזה בנה היסודות וזה בנה העליות .. ר' סימון ור' יהושע בן לוי את מקרבו לאביו בכל צד מה אביו גם יי העביר א חטאת ולא תומ' אף זה מוצא בו שרת עליו רוח הקדש ואמ' שלשה ספרים הללו משלי וקהלת ושיר השירים ..

<א,א,ז> לב חכם ישכיל פיהו עליו פיהו פומיה מחכים עליה משלו משל לחבית שהוא מליאה אבנים טובות ומרגליות ואין אדם יודע מה בתוכה (כ"ה) כך היה לב שלמי' מלא חכמה ולא היה יודע חכמתו עד ששרת עליו רוח הקדש וידעו הכל את חכמתו ועל שפתיו יוסיף לקח שהוסיף על דברי תורה מה לתור לעשות תייר לחכמה הכמא דאת שלח לך אנשים ויתורו וגי' מאן דקרי' ניזל לגביה לתור ולהותיר הדין פויטיין כד הוא עבד אלפכיסטא זימנין דהוא מחסיל זימנין דלא מחסל לה כרם שלמי' כד הוא עבד אלפכיסטא הוה מתרמי ליה חמשי' (א"יך) אתין .. ויהי שירו חמשה ואלף ויהי שירו של אלף חמשה ולא בדברי תורה בלבד היה שלמי' תייר אלא על כל אשר נעשה תחת השמש כגון היא ממתקים את התורמוסים אמ' לו הק' שלמי' אחרי דברי תורה יילתה חייך איני מקפח את שכרו ושרת עליו רוח הקודש ..

<א,א,ח> ויותר שהיה קהלת חכם וגי' אילו אחד (אד) אמרו היתה צריך לכוף אזנך לשמע אותם ויותר שאמרו שלמה אילו מדעתו אמרו היית צריך לכוף אזנך ולשמוע אותן אלא שאמרו ברוח הקדש איזן דברי תורה חיקר דברי תורה עשה אזנים לתורה] את מוצא עד שלא עמד שלמי' למה היו דברי תורה דומין רב נחמן תרתיין רב נחמן אמר' לפלטיין גדולה (שהיא) שהיה בה פתחין הרבה כל מי שהיה נכנס בתוכה היה טועה דרך הפתח ובא פקח אחד ונטל את הפקעת ותלאה אחר הפתח והיו נכנסים דרך הפקעת כך עתה [עד] שלא עמד שלמה לא היה אדם יכול לסבול דברי תורה וכיון שעמד שלמה התחילו כל העם סובלים את דברי תורה רב נחמן חורי רב נחמן אמר' לחושה של קנים שלא היה אדם יכול ליכנס בה ובא פקח אחד ונטל את המגל וכיסח התחילו הכל נכנסין דרך הכיסוח ויוצאים דרך הכיסוח וגי' . א"ר ינאי לקופה גדולה שהיא מליאה פירות ולא היה לה אוזן (קעא/א 155) לא היתה יכולה לעמוד ולהטלטל עמד אחד ועשה לה אזנים התחילה מיטלטלת לפי אזניה כך וגי' א"ר לוי לקיימין גדול שהוא מלא רותחין ולא היה לו אזן ולא היה יכול להיטלטל ובא פקח אחד ועשה לו אוזן והתחיל מוטל על פי אוזנו כך וגי' א"ר נחוניא לבאר עמוקה שהי מימיה יפין וצונים ולא היה אדם יכול לולות לשתות ממנה ובא פקח אחד וסיפק חבל לתלות משיחא למשיחה ודלה ממנו ושתה כך מדבר (למ"של) ממשל למשל עד שעמד שלמה על

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

דברי תורה הה"ד משלי שלמה משליתה ושלמה ורבנן אמרין אל יהי המשל המשל הזה קל בעיניך שעל ידי המשל הזה אדם עומד על דברי תורה משל לאדם שאיבד מרגלית טובה בתוך ביתו לא על ידי פתילה באיסור הוא מוציאה כך המשל הזה קל הוא על ידי המשל הזה אדם עומד על דברי תורה א"ר יודן כל מי שהוא אומ' דברי תורה ברבים זוכה שתשרה עליו רוח הקודש ממי אתה למד משלמי על ידי שאמי דברי תורה ברבים זכה ששרת עליו רוח הקדש ואמי שלמי ספרים משלי קהלת ושיר השירים ..

<א,א,ט> אם תבקשנה (בק) בכסף וג' אם (א) תהא מחפס אחר דברי תורה כמטמונים הללו אין הק' מקפח את שכרך .. משל לאדם (י) מאבד סלע או פילדין בתוך ביתו אינו מדליק כמה נרות כמה פתילות עד שהוא עומד עליהם והרי דברים קל וחומר וחומר מה אילו שהן חיי שעה אדם מדליק שני נרות עד שהוא עומד עליהם על דברי תורה שהן חיי עולם הזה ועולם הבא על אחת כמה וכמה הוי אם תבקשנה בכסף .. א"ר אלעז' מימי לא קידמני אדם לבית המדרש ולא הנחתי שם אדם ויצאתי . פעם אחת מצאתי את הזבלים ואת התבנים אמרתי אם תבקשנה בכסף אנו לא מזבלין ולא מתבנים מתנונם .. ר' פנחס בן יאיר אומ' זריזות מביא אדם לידי נקיות נקיות לידי טהרה טהרה לידי קדושה קדושה לידי ענוה ענוה לידי יראת חטא יראת לידי חסידות לידי רוח הקודש רוח הקודש לידי תחיית המתים זריזו' לידי נקיות וכתר נקיות לידי טהרה וכפר עליו הכהן וטהר טהרה לידי קדושה וטהרו וקדשו קדו' לידי ענוה שוכן עד וקדוש שמו ענוה לידי יראת חטא עקב ענוה יראת י"י יראת חטא לידי חסידו' וחסד י"י מעולם ועד עולם על יריאיו וג' חסידות לידי רוח הקדש אז דברת בחזון לחסידיך . רוח הקדש לידי תחיית המתים ונתתי רוחי בכם וחיייתם תחיית המתים באה על ידי אליהו זכ' לטוב .. ונתת לעבדך לב לשמע וג' אמי' לו הק' שלמה שאלת ולא שאלת עושר וכבוד ונפש אויביך אלא אלא אמי' לו הק' החכמי' והמדע נתון לך ועל ידי כן עושר ונכסים אתן לך מיד ויקץ שלמי' והנה חלום וג' א"ר יצחק חלום עומד על כנו ציפור מצבנו ויודע מהו מצבנו חמור נוהק ויבא ירושלם ויעמד וג' א"ר יצחק מיכן שעושין סעודה לגמרה של תורה וג' ..

<א,א,י> שיר השירים וג' . ר' אייבו ור' יהודה בר' סימון ר' אייבו אמי' שיר חד שירים תרין הא תלתא שירים ר' יהודה בר' סימון שיר כולה חדא ואילין אינון תרתין חורנייתא שי המעלות לשלמי' מזמור שיר חנוכת הבית לדוד הוינן סברין למימר דוד אמרה שהוא תולה אותה בדוד שני (מר') כמגדל דוד צוארך וג' אלא מה שיר וג' שלמה אמרה והוא תולה אותו בדוד שתימצא לומי' כל מעשיו של אותו האיש משולשין היו .. שלש מעלת עלה שלמה מעלה הראשונה כי הוא דודה בכל עבר הנהר שנייה ושלמה (ה"יו) היה מושל בכל הממלכו' השלישי וישב שלמה על כסא י"י למלך וג' א"ר יצחק איפשר לבשר ודם לישב על כסא י"י אותו שכת' בו כורסייה שביבין דינור וגלגיל דינור ואת אומי' וישב שלמה על כסא י"י שולט מסוף העולם ועד סופו כך היה שלמי' דן בלא עדים ובלא התראה הה"ד ועד סופו מה כסא י"י דן בלא עדים ובלא חתראה כך היה שלמי' דן בלא עדים ובלא התראה הה"ד אז (תבג) תבאנה שתי נשים זונות אל המלך ותדברנה (קעא/ב 155) לפני המלך רבא אמי' רוחות היו ורבנן אמרין יבמות היו ר' סימון ר' יהושע בן לוי אמי' זונות ממש היו והוציא את דינם בלא דין ובלא התראה . שלש ירידות הללו (-) ירד בתחילה משלי שלמי' בן דוד מלך ישראל חזר להיות

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

מלך בירושלם שני אני קהלת הייתי מלך בירושלם חזר להיות מלך בתוך ביתו שני הנה מטתו של שלמי' ששים גיבורים סביב לה כולם אחוזי חרב וגי' מפחד בלילות שהיה מתפחד מן הרוחות שלשה עולמות ראה ר' יודן ור' נחמיה ר' יודן אומ' מלך הדיוט מלך עשיר עני עשיר חכם טפש חכם ומה טעם את הכל ראיתי בימי הבלי (נ') יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאבד ברעתו לית בר אנש מתני (אניק) אננקי דידיה אלא בשעת רוחיה ורבנן אמרי' מלך הדיוט עשיר עני חכם טיפש ומה טעם אני קהלת הייתי מלך בירושל' וגי' הוינא וכדו ליה אנא .. שלש עבירות עבר לא ירבה לו נשים לא ירבה לו סוסים לא ירבה לו כסף וזהב .. הרבה לו סוסים מניין ויהי לשלמה ארבעים אלף אורות סוסים למרכבו וגי' הרבה לו כסף וזהב ו מניין ויתן שלמי' הכסף בירושלם כאבנים ולא נגנבות א"ר יודה בר חנינה אבני שמונה עשר אמות אבני עשר אמות . הרבה לו נשים מניין דכתי' והמלך שלמה אהב נשים נכריות וגי' .. מן הגוים אשר אמר יי לבני (ל) ישר' בהם וגי' א"ר חנינא בר אחי רבי אומ' (אומי) משום לא תתח(ב)[תן] בס ר' שמעון בן יוחי אומ' לאהבה ממש לזונות ר' יוסי בר' חלפותא אמ' לא חייבין לקרבן לגיירין תחת כנפי השכינה ר' אליע' בנו של ר' יוסי הגלילי כתי' (-) גם אותו החטיא הנש' הנמצאות או חנינה ר' יהושע ור' שמעון בן יוחי ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי שלשתן אמרו דבר אחד ר' יוסי בן חלפתא פליג תליתיהון . ג' סטנין נזדווגו ויקם אלהים שטן לשלמי' את הדר האדומי וגי' ויקם אלהים שטן את רזון בן אלידע ויהי שטן לישר' כל ימי שלמה ג' משלות אמ' משלי שלמה בן דוד גם אלה משלי שלמה בן חכם ישמח אב . ג' הבלים אמ' הבל אחד הבלים תרין תלתא . ג' שמות נקראו לו (ו) ידידיה קהלת ושלמי' . ר' יהושע בן לוי שבעה אגור בן יקא למואל אתיאל שמ' בר' רב יצחק עיקרא וותינטיה שלהם שלשה ידידיה קהלת שלמה ר' יהושע בן לוי מודה ר' שמואל בר' נחמן באילין ארבעתיה אלא שנתכנה בהם והוצרכו להדרש אגור שאגר דברי תורה יקא שהקיא דברי תורה כספל הזה שהוא מתמלא כן שעתו ומתפנה בן שעתו למואל שנאם לאל יכול אני להרבות ולא לחטא אתיאל ואוכל . ג' ספרים כתב שלמה משלי קהלת (משלי) שיר השירים איזה מהן כתב תחילה ר' חייא רבא אמ' משלי כתב תחילה ואחר כך שיר השירים ואחר כך קהלת מייתי לה ר' חייא רבא מן הדין קריא וידבר שלשת אלפים (ז"ה) משל זה ספר משלי ויהי שירו חמשה אלף זה שיר השירים קהלת בסוף אמרה מתניתא דר' חייא רבא פלגא על שמועתיה מתיניתה אמרה בן שלשתן כתב באחד ושמועתיה אמרה כל אחד ואחד כתב בפני עצמו . תני ר' חייא רבה רק לעת זקנת שלמי' שמדדן על הק' ואמ' שלמי' וגי' . ר' (אמ') יונתן אמ' שיר השירים כתב תחילה ואחר כך משלי מייתי לה ר' יונתן מדרך כשאדם נער אומר דבר זמר הגדיל אומ' דברי משל הזקין אומ' דברי הבלים ר' חוני דר' חמא אמ' הכל מודים קהלת בסוף

<א,א,יא> א"ר אלעזר בר' אבינא בשם ר' חייא אמ' וידבר שלשת אלפים משל ומשל וחמשה טעמים על כל משל ומשל וזה משלו אין כתי' אלא ויהי שירו של משל טעמי דמילתא א"ר שמואל בר' נחמן חזרנו על כל (ש') ספר משלות ולא מצאינו כתי' בו אלף ושמונה מאות וחמשה עשר פסוקין ואת אומר שלשת אלפים משל אלא אין לך פסוק ופסוק שאין בו שנים שלשה טעמים כגון נזם זהב וחלי כתם אשה יפה וסרת טעם .. אל תתחר וגי' אל תעמד אין צורך לומר שלא תשב (קעב/א 156א) אל תשב אין צריך לומר שלא תדבר תנינן .. א"ר עקיבא לא נחלק אדם מישר' וגי' ר'

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

אלעזר בן עזריה עבד ליה מתל אחד שהול[ו]ך סאה של חיטין לנחתום אמ' הוציא לי ממנה קמח
סלית לי ממנה סלת והוציא לי קלוסקין אחר כך מכל חכמתו של שלמי' לא סלית אלא שיר
השירים לישר' ..

שיר השירים המשובח שבשירים והמעולה שבשירים ונזמר שירים ושבח למי שעשאנו שירים
בעו' הכמא דאת אמ' והילילו שירות היכל שבחוי דאת היכלה נזמר שירים ושבח למי שהוא עתיד
לעשותינו שירים בעולם היך מה דאת אמ' יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר ר' חנן אמ' משום ר'
אחא בשם ר' שמעון נזמר שיר ושבח למי שהוא עתיד להשרות עלינו רוח הקדש ונאמ' לפניו שירים
הרבה בכל השירים או הן מקלסן בשירות משה הוא (מ) מקלסן (ירכיד) ירכיבהו על במתי ארץ
בשירת הים הן מקלסין אותו זה אלי ואנוהו ברם הכא הוא מקלסן והא מקלסן הוא מתקלס הנך
יפה רעיתי והן מקלסין אותו הנך יפה דודי אף נעים ר' פנחס בשם ר' חנן דציפורין אמ' שיר כפול
ר' סימון אמ' כפול ומכופל ר' לוי אמ' כנגד שנות אבות ועשרת הדברות נאמרה אם תאמר אית
בהן יתרצא מהן שני רעבון שאינן עולות מן המניין ר' יודן ור' לוי בשם ר' יוחנ' כל מקום שני
במגילה במלך שלמה בשלמה הכת' מדבר ורבנן אמרין כל מקום שני במגילה הזו במלך שלמי'
שהשלוש שלו הכת' מדבר במלך סתם בכנסת ישר' הכת' מדבר ..

<א,ב,א> ישקני מנשקוי פיהו והיכן נאמרה ר' חננא בר' פפא אמ' בים נאמרה לסוסתי בר' יהודה
בר' סימון אומ' בסיני נאמר' שיר השירים .. שיר השירים השיר שאמרו אותה שרים בסיני הא
כמה דאת אמ' יצפון לישרי' תושיה וגי' ר' (יני) יצחק בים נאמרה שיר השירים שאמרו אותה שרים
על הים היך מה דאת אמ' קדמו שרים אחר נוגנים תני בשם ר' נתן הק' אמ' שיר השירים שיר
למלך שהשלוש שלו רבן גמליאל מלאכי השרת אמ' שיר השירים שיר שאמרו אותה שרים של
מעלה ר' יוחנן אמ' בסיני נאמרה ישקני .. ר' מאיר אמ' באהל מועד נאמ' ר' יוחנ' אמ' (בסיני
נאמרה ישקני) מייתי לה מהדין קרייה עורי צפון ובאי תמן הפחי גני יזלו בשמיו וגי' עורי צפון זו
עולה שנשחטת בצפון ובאי תימן אילו שלמי' שנשחטים בדרום הפחי גני זה אהל מועד יזלו
בשמיו זו קטרת יבא דודי לגנו זו שכינה ויאכל פרי מגדיו אילו הקרבנות ורבנן אמרי בבית עולמים
נאמ' רבנן מייתין לה מהדין קרייה עורי צפון ובאי תימן וגי' עורי צפון זו עולה שנשחט בצפון תימן
אילו שלמים שנשחטין בצפון בדרום הפחי גני זה בית עולמים יזלו בשמיו זו קטרת יבא דודי לגנו
זו שכינה ויאכל פרי מגדי(ם)[ן] אילו הקרבנות ורבנן אמ' שלם בבית עולמים נאמרה א"ר אחא
אפיריון .. ורבנן עבדין לה פתיחא ויהי ביום כלות משה על דעתיה דר' חנינא בר' פפא דהוא אמ'
בים נאמרה ישרה עלינו רוח הקדש ונאמר לפניו שיר על דעתיה דרבן גמליאל דא' מלאכי השרת
אמררו יתן לנו מה שנתן לבניו על דעתיה דר' מאיר דהוא אמ' באהל מועד נאמר יוריד לי אש
ויקבל קרבנותיו על דעתיה דר' יוח' והוא אמ' בסיני נאמרה יוציא לי נשיקות מתוך פיו

<א,ב,ב> ישקני מנשיקות א"ר יוחנ' מלאך היה יוצא לפני כל דיבור ודיבור ומחזיר על אחד ואחד
מישר' ואומ' לו מקבל את עליך את הדבר הזה כך וכך מצות יש בו כך וכך קלין וחמורין יש בו כך
וכך גזירת שוות יש בו כך וכך עונשין יש בו כך וכך שכר יש בו ואומ' הן וחוזר ואומ' לו מקבל את

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

עליך אלוהותו של הק' ואומ' לו הן הן מיד נשקו אל פיו הה"ד אתה הראת לדעת כי יי הוא האלהים וג'. על ידי שליח ורבנן אמרין הדיבו' עצמו היה מחזיר (קעב/ב 156) על אחד כל אחד ואחד ואמ' לו מקבל את עליך את הדברים הזה כך וכך מצות יש בו כך וכך קלין וחמורין יש בו כך וכך גזירות שוות יש בו כך וכך עונשין יש בו כך וכך מתן שכר יש בו ואומר לו הן וחוזר ואומ' לו מקבל את עליך אלוהותו של הק' ואומ' לו הן מיד היה נושקו על פיו .. פן תשכח (ה) את הדברים את ראו עיניך על הדברים שמדברות שמעו ישרי מפי הק' אנכי לא יהיה לך שמעו ישרי מפי הגבורה . ר' יהושע בשם ר' לוי אמ' בטעמיהון ורבנן אחר כל הדברות כתיב את דבר אתה עמנו ונשמעה מה עבד ליה ר' יהושע בן לוי פלג אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה או אינם או דבר אתה עמנו ונשמעה אלא לאחד שנים או שלשה או שלשה דברות ר' עזריה ור' נחמיה ור' יהודה ברי' סימון ר' (ב) סימון בשם ר' יהושע בן לוי תפס שיטתיה אמ' כתיב תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב . כל התורה כולה שש מאות ושלוש עשרה מצות מניין תורה עולה שש מאות ואחת עשרה מצות דבר עמנו משה ברם אנכי לא יהיה לך ולא דבר עמנו משה . כיצד יצא דיבורו מפי הק' ר' שמעון בן יוחי ר' שמעון הדיבור היה יוציא מימנו של הק' לשמאלו (ש"ל הק' והק' מקבלו בימינו חקקו) שלישי וחוזר ומקיף מימינם של ישרי לשמאלו (ש"ל הק' והק' מקבלו בימינו חקקו) על הלוח קול יי חוצב להבות אש ורבנן אמרין וכי יש שמאל למעלן והלא כל ימין ימינך יי נאדרי בכח (ימין) ימינך תרעץ אויב אלא הדיב' היה יוצא מימנו של הק' לשמאלו של (הק' ו) ישרי וחוזר ומקיף מניין מימין של ישרי לימינו של הק' והק' מקבלו בימין חקקו על הלוח קול יי חוצב להבות אש .. א"ר ברכיה (ל) שנה (ל"ר) לירי חלבו הדיבור עצמו היה מתחקק מאליו כשהיה נחקק היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו הה"ד קול יי חוצב אמרת ליה והכתי' כתובים באצבע אלהים אמ' ליה חונקיה סכות למחנקה אמרת ליה ולמה כתובים באצבע אלהים אמ' לי בתלמיד שהוא כותב ודבר מיישב על ידו

<א,ב,ג> ר' יוחנ' אמ' לפתר קרייה בישרי לפני הר סיני למלך שהיה מבקש ליקח אשה בת טבלים איוגניסים שלח אצל השליח אמרה לו שפחתו אני איני כדי לשפחתי אלא רצוני לשמוע מפיו והיה אותו השליח פניו שוחקות וסיחתיו אינם נשמעות לו והמלך שהיה פקח אמ' זה שפניו שוחקות דומה שקיבלה עליו וסיחתיו אינם נשמ' לו דומה שאמרה רצוני לשמע מפיו כך כתי' וישב משה את דברי העם אל יי מה ת"ל ויגד משה את דברי העם אל יי (-) מה ת"ל ואלא לפי שני הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך . אמ' כך תבעו ושמעון למיינוקה מה דהוא בשם ר' פנחס בשם ר' לוי מילתה אמרתי צבית בהוויא חבלה מדחיל לה אתמול על שאמרת והן לא יאמינו כי נטלתי את שלי מתחת ידיהם עכשו מה אני עושה להם תני ר' שמעון בן יוחי כך תבעו ורצונו לראות מלכינו ר' פנחס בשם לוי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם ברוך הוא שישרי עתידין להמר את כבודו ואת גדלו באחת שלא יהו אומרין אילו הראינו את כבודו ואת גדלו אין אנו מאמינים לו לקיים מה שני אל תבא במשפט עמנו וג'

<א,ב,ד> ר' יודן בשם ר' יודה ברי' סימון ר' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אמר בשעה ששמעו ישרי אנכי (ביני) בסיני נתקע תלמוד תורה והיו למידים ולא שכחום באו אצל משי רבינו העשה פרזויס בינותינו דבר אתה עמנו ונשמעה וג' ועתה למה נמות כי תאכל האש הגדולה הזאת . וג' מה הנייה

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

יש באבדא חזרו להיות למידיים ושכחום אמרו מה מעשה בשר ודם עובד כך תלמודו עובד בידן
חזרו אצל משה אמרו לו משה אלווי יגלה פעם שנייה לוי ישקני מנשיקות פיהו כמות שהיה
אילווי יתקע תורה בלבנו כמי שהיה אמי להם אין זו עכשיו לעתיד (קעג/א 157א) לבא הוא וכתב
ונתתי את תורתך (-) בקרבכם ועל לבם אכתבנה וגי'. ר' נחמי אומי בשעה ששמעו ישרי לא יהיה לך
בסיני נעקר יצר הרע מלבם באו אצל משה אמרו רבינו עשה פריזרים בינינו דבר אתה עמנו
ונשמעה ועתה למה נמות וגי'. ומה הנייה יש באבידה חזר יצר הרע למקומו חזרו אצל משה אמרו
לו רבינו משה (ולאי) ולואי יצר(עי) הרע יעקר מלבנו כמות אמי להן אין זו עכשיו היא לעתיד לבא
והסרותי את לב האבן מבשרכם וגי'.

<א,ב,ה> עזריה אמי (ליה) למלך שהיה לו מרתף של יין נכנס אורח ראשון מזג לו כוס שיני מזג לו
כר(ב) [ס] שלישי מזג לו כוס הרביעי כיון שבא בנו נתן לו את כל המרתף כך אדם הראשון ניתנו לו
שש מצות על ידיו הה"ד ויצו יי אלהים על האדם וגי'. ר' לוי אמי אין צו אלא ע"ז כמא דאת אמי
(ה') כי הואיל הלך אחרי צו יי צוהו על קללת השם כד"א ונוקב את שם יי מות יומת אלהים צוהו
על על הדיינין כמד"א אלהים לא תקלל על האדם צוהו על הדיינין ועל שפיכות דמים כמי דאי
שופך דם האדם באדם דמו ישפך לאמי צוהו על העריות כמי דאי אמי לאמר הן ישלח איש את
אשתו והלכה מאתו וגי' מכל עץ הגן אכל תאכל צוהו על הגזל. נח נתוסף לו אבר מן החי אך בשר
בנפשו דמו לא תאכלו.. אברהם על המילה ויאמר אל אברם אתה אתה בריתי תשמר וגי' יצחק בנו
חינכו. לשמנה דכת' וימל אברי את יצחק בנו בן שמנת ימים וגי' יעקב גיד הנשה כי נגע בכף ירך
יעקב בגיד הנשה על כן לא יאכלו בני ישרי וגי' יהודה יבמה ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת וכיון
שעמדו ישרי על הר סיני ויאמר כל אשר דבר יי נעשה ונשמע ונעש' זו לאומה ניתנה להם כל
התורה כולה מאתים וארבעים ושמונה מצות עשה שלש מאות וששים וחמשה מצות לא תעשה..
אי"ר יוסי ב"ר חנניה למלך שהיה מחלק איפסונות לליגינותיו על ידי דוכוסין ועל ידי אפרכין ועל
ידי איסרטליטין וכיון שבא בנו נתן לו מיד ליד אי"ר יצחק למלך שהיה אוכל פסטילין וכיון שבא
בנו (נתן' ילו) נתמלא ויש שמיטה מפיו ונתנה לו כך כי יי יתן חכמה אבל מפיו דעת ותבונה לישרי
אי"ר אייבו אמי לה ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן ור' יהודי אמי שני חבירים שהיו יושבין ועוסקין
בדברי הלכה זה אומי בית אב של הלכה וזה אינו אומי ב[ית] אב של הלכה אמי הקי משיקות הן
עלי ר' נחמיה אומי אפילו הכל (-) היוצא מפיו היך מה דאת אמי איוב הכל יפצה פיהו אמי הקי
משיקות הן עלי ורבנן אמרין סוף נפשותיהם עתידות לינטל בנשיקה היך מה את אמ ישקני
מנשיקות פיהו אמי רב עזרא מצינו שניטלה נפשו של אהרן בנשיקה הה"ד ויעל אהרן הכהן אל הר
ההר על פי יי וימת שם בשנת הארבי וגי' משה מניין וימת (יג) שם משה עבד יי וגי' ושאר כל
הצדיקים מניין ישקני מנשיקות פיהו אם עמלת בתורה סופך להשיק לאחרים וסוף כך אחרים
משיקים לך סוף שדבריד (מני) מתנשקים לך סוף ששפתיך מתנשקות סוף שהכל (ש) משיקים לך
ישקני מנשיקות פיהו יזייני יטהרני ידביקני ישקיני (ז) יזייני היך מה דאת אמי נושקי רומי קשת
.. אי"ר שמואל ברי' נחמן מצאיני שנמצי שנ[מ]שלו דברי תורה (מ) בזיין מה הזיין מתקיים על בעליו
כך דברי תורה מתקיימין על כל מי שהוא עוסק בהן כל צורכן ר' חונא בשם ר' אחא שמע ליה מן
הדין קריא רוממות אל בגרונום חרב פפיות בידם שהיא אוכלת משני צדין נותנת חיים בעולם

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

הזה וחיים לעולם הבא . ר' (יב) יהודה ר' נחמן ורבנן ר' יהודה אומי תורה שנאמרה בפה אחד נאמרה בפאות הרבה .. ר' נחמיה אומי תורה בפה תורה בכתב ורבנן אומרין גוזרין על העליונים ועושין על התחתונים ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי טעמיהון דרבנן כי הוא שרי קודש אילו ישרי קודש ישרי ליי ושרי האלים שהן גוזרין על העליונים ועושין על התחתונים ועושין ישקני מנשיקות יטהרני במשיק שני גבים זה לזה והן טהורין זה מזה היך מה דאת (קעג/ב 157) כמשק גבים שוקק בו ישקני ידבקני היך מה את אמ' וקול כנפי החיות משיקות מתוך פיהו

<א,ב,ו> תנינן .. א"ר יהודה שאל ר' יהודה כשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו גבינות הגוים מפני שמעמידן אותה בקיבה נבילה אמ' לו והלא קיבת עולה חמורה מקיבת נבילה וכל בהן (ש) שדעתו יפה שודפה חיה מהו שורפה גמילה אמ' ריש לקיש עשו אותה (בכרם) . בכוס .. אי דשתי בבזייה ולא נהנין ולא מועי(ן)[ל]ין אמ' (לו) מפני (שמעדי) שמעמידן אותו בקיבת עיגלי ע"ז אמ' לו ישמע' אחי היאך את קורא כי טובים דודיך מיין או כי טובים דודיך מיין אמ' לו אין הדבר כן שהרי חבירו מוכיח עליו לריח שמניך טובים למה לא גילה מפני שבקרוב אסורה ור' ישמעאל היה קטן ר' שמעון בן חלפותא ר' חגי משום ר' ישמעאל כתי' כבשים ללבושיך כבשים כתי' כשתלמידך קטנים הן כבוש לפניהם דברי תורה הגדילו ונעשו תלמידים הוי מגלה להם טעמי תורה .. תני ר' שמע' בן יוחי ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם מה שימה אינה ניגלת אלא ליחיד כך לא תגלה טעמי תורה לכל אדם ר' חוניא בשם ר' חמא בר' עוקבא מקשי ואם להפליגו היה מבקש היה לו להפליגו מחמשה ברעות שבתורה ואילו הן שאת ארור מחר משוקדים וקם שאת הלא (שאת ה) אם תיטב שאת (ויל) ואם לא תיט' חט' דוי' כי באפי' הר' איש ובר' עקי' ארור אפס כי עז וג' . ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר או מחר אנכי נצב על ראש הגבע' (ובנו) ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים או משוקדים (וי) כפתוריה ופרחיה ויאמ' יי אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם או וקם העם הזה וזנה א"ר תנחומא אית לן חורי ובני יעקב באו מן השדה כשמי' וגו' . א"ר יצחק כתי' אותי צוה יי בעת ההיא (ללאמ) לל אתכם חוקים ומשפט' . ואותי דברים שאמ' לי לומי' לכם ויש דברים שאמ' לי לומי' ביני וביניך עצמי א"ר או לא יש דברים שמשיקים עליהן את הפה כתוב אחד בלבי צפנתי אמרתך וכת' אחר או' בשפתי ספרתי וגו' . את מוציא כל זמן שהיה עירא היארי רבו של דוד קיים אמ' בלבי צפנתי אמרתך וכשנסתלק אמ' בשפתי סיפרתי כך כל זמן שאת יושב לפני גדולים ממך בלבי צפנתי אמרתך נתנו לך רשות בשפתי ספרתי

<א,ב,ז> כי טובים דודיך מיין דברי תורה דומין זה לזה קרובים זה לזה דודים זה לזה קרובים זה לזה כד"א דודו או בן דודו וג' מעין אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ובשרים כי יותן מים על זרע וג' שמעון בן אבא בשם ר' יוחנן חביבים דברי סופרים כדברי תורה וחכך כיון הטוב חבריה בשם ר' יוחנן' חמודים דברי סופרים מדברי תורה כי טובים דודיך מיין שאוי' (שהואו) אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב ר' אבא בר' כהנא בשם ר' יהודה בן פזי שמעלה מן הבא תנינן א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך אמ' לו קראה אותה אמ' לו לא אלא על מצרים עובר על שקרא הוא בנפשו הא ח חמורים דברי סופרים מדברי תורה ר' חננא בריה דר' אחא בשם ד' ר' תנחום בר' ירמיה וחמודים דברי סופרים נבואה כתי' אל תטיפו יטיפו וג' אטיף

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

לך לייך ולשכר וגי למלך ששלח שני פרומנטרין למדינה אל אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטרין שלי לא תאמינו לו נעל אחד מהו כתב אף על פי שאינו מראה לכם חותם שלי האמינו לו כך בדברי תורה כת' ונתן אליך אות ומופת ובדברי סופרים כת' על פי אשר יורוך שאם אמרו לו על הימין שהוא שמאל ועל שמאל של ימין ועל הטהרה שהיא טומאה ועל טומאה שהוא טהרה שמע להם אבל בנביאים עד שיאמרו לך על הימין ועל השמאל שהוא שמאל ועל הטומאה שהיא טומאה (קעד/א 158א) על הטהורה שהיא טהורה ..

<א,ב,ח> ד"א כי טובים דודיך מיין נמשלו דברי תורה במים ביין בשמן בדבש ובחלב .. במים דכת' הוי כל צמא לכו למים . וגי מה המים חנם בעולם כך דברי תורה חנם בעולם לכך לכו שבו לנו בלא כסף וגי מה המים חיים למוצאיהם כך דברי תורה חיים לישר' כי חיים הם למוצאיהם מה המים ניתנין למעלה כך דברי תורה ניתנין למעלה אם ראיתם כי מן השמים דברתי מה המים נתונין בקולי קולות כן דברי (ח) תורה נתונין בקולי קולות ויהי קול השופר הולך וחזק מאד . מה המים מטהרין את הטמאין כך דברי תורה מטהרין את ישר' אמרות יי אמרות מה המים מכסין ערותו של אדם כך דברי תורה מכסין את ערותו של ישר' ועל כל פשעים תכסה אהבה . מה המים משיבין נפשו של אדם כן דברי משיבין נפשו של אדם תורת יי תמימה משיבת נפש מה המים יורדין טיפין ונעשין נחלים כך הם בני אדם שתי הלכו' ביום שתי הלכות למחר עד שהוא נעשה כמעין נובע .. מה המים אם אדם אין צמא להם אינן עריבין עליו כך אם אין אדם עייף לדברי תורה אינן מתערבין בגוף .. מה המים דירכן להתמלאות לא בכלי כסף ולא בכלי זהב אלא בכלי חרש כך אם אין אדם משפיע עצמו ככלי חרש אינו יכול לקנות דברי תורה .. מה המים אינן מתקיימין במקום גבוה אלא במקום נמוך כך אין דברי תורה מתקיימין במי שרוחו גסה עליו מה המים אין אדם מתבייש לומ' לקטן השקיני מים כך אין אדם מתבייש לומ' לקטן למדיני פרק אחד למדיני מסכת אחד .. מה המים אם אין אדם יודע לשוטט בהם מתבלע הוא כך אם אין אדם יודע להורות בתורה מתבלע מן המים נמשכין לגנות ולפרדסים לבתי כניסיות ולבתי מרחצאות יכול אף דברי תורה כן ת"ל כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו בס' וגי . אמ' ר' חמא בר' עוקבא מה המים מגולין את הצמחין כך דברי תורה מגולין כל מי שהוא עמל בהן כל צורכן אי מה המים מבאשים בקנקן יכול אף דברי תורה כן (ת"ל) .. ת"ל היין מה היין שהוא מתיישן בקנקן הוא משבח והולך כך כל מה שדברי תורה בגופו של א(ב)ד[ם] הן משבחין והולכין אי מה המים אינו בגוף יכול אף דברי () תורה כך ת"ל יין מה יין ניכר בגוף אף בעל תורה מראים אותו באצבע אי מה (הייין) המים אינן משמחין את הלב יכול אף דברי תורה כך ת"ל יין מה היין משמח את הלב כך דברי תורה משמחין את הלב פיקודי יי ישרים משמחי לב . אי מה היין מחרף את הגוף יכול אף דברי תורה כך ת"ל .. שמן מה השמן (מ ע') מעדן את הגוף כך דברי תורה מעדנין את הגוף שני נר לרגלי דבריך וגי אי מה השמן אינו מתוק יכול אף דברי תורה ת"ל .. דבש מה דבש מתוק כך דברי תורה מתוקים ומתי' מדבש ונופת צופים . אי מה דבש יש בו קצרים יכול אף דברי נקיים . ת"ל חלב וכת' לא יערכנה זהב וזכוכית אי מה חלב טפל ומדדס יכול אף (ת) דברי תורה ת"ל דבש וחלב מה דבש וחלב כל זמן שהן מעורבין זה בזה אין מזיקין את הגוף אלא מעדנין לגוף כך כי חיים הם למוצאיה' וכל בשרו מרפא רפאות תהי לשרך ושיקוי לעצמותיך .. ד"א כי טובים דודיך מיין אילו

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

הקרבני מין אילו הנסכים .. א"ר חונייה אילו היה יודע משה מה הקרבנות חביבים היה להקריב כל הנסכים שבתורה אלא חפץ לו זכות אבות שאמר זכור לאברהם לישר' עבדיך .. ד"א כי טובים דודיך מין אילו שבעים אומות י' עשרה י' עשרה הא עשרין נ' חמשים הרי שבעים .

<א,ג,א> לריח שמניך טובים . ר' ינאי בריה דר' שמעון כל שירים שאמרו לפניך אבות ריחות הוּ אבל אנו שמן תורק שמך כאדם שהוא מריק מכלי אל כלי לחבירו כל מצות שעשו לפניך אבות ריחות הוּ אבל אנו שמן תורק שמך מאתים וארבעים ושמונה מצות עשה שלש מאות וששים וחמשה (קעד/ב 158) מצות לא תעשה ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא ור' אלעזר אומ' אם נעשים כל הימים דיו וכל האגמים קולמוסים וכל בני אדם לבלרין והשמים וארץ מגילות אין מספיקין לכתוב תורה שיש בידי ואני לא חסרתיה מרבתיי אל' באדם שהוא מטביל את המכחול בים יהושע אומ אם נעש[נ]ים כל הימים דיו וכל האגמים קולמוסים וכל בני אדם לבלרים ושמים וארץ מגילות אין מספיקין לכתוב תורה שיש בידי ואני לא חסרתיה מרבתיי אלא כאדם שטובל זכרותו של מכחול בים א"ר עקיבא אני אין בי כח לומי מה שאמרו רבותי הן חסרוה ואני לא חסרתיה אלא כאדם שהוא מריח באתרוג וכמלא מאמת המים .. פעם אחת שהא ר' (י)עקיבא לבא לבית המדרש וישב לו מבחוץ נשאלה שאלה ראשונה ואמרו הלכה מבחוץ שנייה אמרו תורה מבחוץ של שלישית אמרו עקיבה מבחוץ ועשו לו מקום ובא ויש' לו לפני רגליו ר' אליעזר בבית הוועד ובית של ר' אליעזר היה עשוי כמין ריס .. פעם ו אחת נכנס ר' יהושע וגיפף ונישק לאותה האבן אמ' האבן הזאת דומה להר סיני וזה שהוא יושב עליה ארון הברית ..

<א,ג,ב> ד"א לריח שמניך טובים ר' אחא בשם ר' חייא שני שמנים הן שמן כהונה ושמן מלכות ורבנן אמרין תורה בכתב ותורה בעל פה . שמן תורק שמך .. א"ר יודן שמן תורק שמך היא דעתה דר' יודן והוא אמ' וחובל עול מפני שמן חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיה וחבורתו שהיו עוסקין בשמנה של תורה .. ד"א שמן תורק שמך מה השמן מר תחילתו וסופו מתוק כך (ויה') והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגי . וגוי מה השמן הזה אין מצטרף עם שאר כל המשקין אין ישר' מתערבין באומות העולם שאמ' להם לא תתחתן במ מה שמן אין מתערב עם שאר משקין כך אין דברי מתערבין בדברי ליצנות מה השמן הזה כוס מלא שמן בידו נפל בתוכו טיפה יצא כנגדה שמן כך נכנס דבר של תורה בלבן של אדם יצא כנגדו דבר של ליצנות נכנס דבר של ליצנות בלבן של אדם כנגדו דבר תורה מה השמן הזה עליון על כל המשקין כך יהי ישר' לעתיד לבא ונתנדך יי אלהיך עליון וגי . הא מה השמן הזה אורה לעולם כך יהו ישר' לעתיד לבא והלכו גוים לאורך ומלכי לנוגה זרחיך ..

<א,ג,ג> ר' יוחנן פתר קריא באבינו אברהם שאמ' הק' לאברהם אברה' לך לך אל (א'רץ המורי'יה) מארצך וממולדתך למה היה אברהם אבינו דומה לצלוחית של פילאטון שהיתה מונחת בזוית ולא ריחו נודף ובא וטילטלה והתחיל ריחו נודף כך הק' לאברהם הרבה מעשים טובים יש בידך הרק עצמך ממקום למקום .. ועומד ומתגדל בעולם ויאמר יי אל אברם לך לך מארצך וממולדתך וגי . ואעשך לגוי גדול(ים) ואברכך וגי על כן עלמות אהבוך הה"ד ויקח אברם את שרי אשתו וגי . ר' אליעזר בשם ר' יוסי בן זמרא אם מתכנסים כל באי עולם לבראות (יש) יתוש אחד אינם יכולים

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

לזרוק בו נשמה נשמה אינם יכולים לזרוק ואת אומי את הנפש אשר עשו בחרן אלא איל הגרים (א) שומע אני אברהם מגייר שרה לא היתה מגיירת נשים שומע אני אברהם אבינו מאכילן ומשקן ומקרבן (ומק) ומגיירן ומכניסן תחת כנפי (ש) שמים הא למדת שכל המקריב בריא אחת תחת כנפי השכינה המקום מעלה כאילו בראו כאילו יצרו וריקמו והביאו לעולם . א"ר ברכיה אמ' ישר' לפני הק' רבונו של עולם בשעה שאת מביא לנו אורה שמך מתגדל בעולם מהו אורה גאולה הרבה (!ד?) גוים מתגיירים באותה שעה כגון יתרו שמע ואתא רחב ושמעה ואתייה א"ר חונייה מישאל ועזריה הרבה גוים גיירו הה"ד כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו וגי' מה כת' שם ילמדו תועי בינה וגי' ד"א על כן עלמות אהבוך אילו בעלי תשובה עולימות אהבוך וזו כת' השלישית והבאתי (קעה/א 159א) את השלישית באש עד מות אהבוך (ש) זה דורו של שמד כי עליך הורגנו כל היום .. ד"א על כן עלמות (אהו) אהבוך על שעלמתה מהן מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא אהבוך א"ר ברכיה ור' חלבו עולא ביראה ר' אלא עינוי ר' חנניה עתיד הק' לעשות מחול לצדיקים בגן עדן שני אז תשמח בתולה במחול בחורים והם מראין עליו באצבע שני' ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה בעולימות הא מה דאת אמר בתוך עלמות תופפוס תרגום עקילס את נסייה עולם שאין בו (ע) מות עלמות בגו עלמות נהגנו בעולם הזה ינהגינו בעולם הבא .

<א,ד,ב> א"ר יוחנן ממנה שנתת לנו ארץ טובה ורחבה אחריו נרוצה לארעא טבתא דמיתקריא מסכינתא .. א"ר יהושע בן לוי ממה שנתת לנו ארץ זבת חלב ודב' אחריו נרוצה לארעא רבא דמתקרי מסכינתא . ורבנן אמרין על שהשריתה שכינתך בינותינו אחריתך נרוצה ועשו לי מקדש ורבנן אמרין חורנין על שסילקת שכינתך בינותינו אחריתך נרוצה תדע לך שהוא כן כמה צרות הגיע להן במעשה העגל ולא נאמר בהם וישמע להם וכיון שאמר משה כי לא אעלה בקרבך מה כת שם וישמע העם תני ר' שמעי' בן יוחי זיין הי' לישר' בסיני והיה שם המפורש חקוק עליו וכשחטאו ישר' נוטל מהן הה"ד ויתנצלו בני ישר' כיצד נוטל מהן ר' אייבו אמ' מאיליו היה נקלף ורבנן אמרין מלאך היה יורד ומקלפו אמרו ישר' לפני הק' רבון העולם כלום האשה הזו מתקשי' אלא למעלה א"ר יהושע בן לוי להוטים היו ישר' אחר השכינה יבא דודי לגנונו ..

<א,ד,א> משכני אחריתך נרוצה .. א"ר מאיר בשעה שעמדו ישר' לפני הר סיני לקבל את התורה אמ' להן הק' על איזו ניתן להם את תורת הביאו לי ערבין שאתם משמרין אותה ואני נותנה לכם אמרו לו אבותינו עורבין אותנו אמ' להם אבותיכם יש לי עליהם אברהם על שאמר במה אדע כי אירשנה . יצחק על שאהב את עשו דכת' את עשו שנאתי יעקב על שאמ' נסתרה דרכי מי' וגי' אמ' לו בנינו עורבין אתנו אמ' להן הן ערבין טבין מפי אילו אתנה לכם שני' מפי עוללים ויונקים יסדת עוז וגי' ואין עוז אלא חכמה כד"א יי' עוז לעמו יתן וגו' . בשעה שהלוח נתפש (ול') ואין לו לשלם מי נתפש לא הערב הוי ותשכח תורת אלהיך וגי' א"ר אחא גם אני כביכול אף אני מי אמר לפני בדבר לא (התייקו') התינוקות הוי לשוא הכתי את בניכם למה מוסר לא לקחו .

<א,ד,ג> א"ר אח' דר' יודן ור' עזריה ר' יודן אמ' ממה עד שכינותיו במידו' אכזריות ועמד נהגה במידת רחמים אחריו נרוצה ד"א ר' ברכיה ר' אבא בר' כהנא בשם ר' אליעזר נעשה בעשרת השבטים מה שלא נעשה בדור המבול כת' וכל יצר מחשבות לבו ובעשרת השבטי' כת' הוי חשבי

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

און הוי בלילה בקר מניין ת"ל לאור בקר יעשוה וג' אותם לא נשתייר מהן פליטה אבל אילו נשתייר מהן פליטה באיזו זכות ר' (צ'יק') יצחק פתר קרייה לה לשבח והנה נותרה מוציאי בזכות הנביאים והנביאות והצדיקים והצדיקות שעמד ממנו .. א"ר חנינה נעשה בכרכי הים מה שלא נעשה בדור המבול הה"ד הוי יושבי חבל הים גוי כריתים וג' גוי שהוא חייב כרת בזכות ירא שמים שהק' מקבל מהם ר' לוי פתר לה לשבח הוי יושבי חבל הים גוי שהוא כורת הברית ר' יהו' בר' נחמיה בשם ר' אחא נעשה בשבט יהודה ובנימן מה שלא נעשה בסדום כת' וחסאתם כי כבדה מאד בשבט יהודה ובנימן כת' עון בית ישראל ויהוד' גדול וג' .. א"ר תנחומ' אית לך תורין ויגדל עון בת עמי וג' .. א"ר תנחום לא חלת יד ליד שלא פשטו ידיהם למצו' אבל אילו פשטו ידיהם למצות ידי נשים (רח"מיו) רחמניות ..

<א,ד,ז> א"ר עזריה ממה שנתת לי ביזת שכינותי אחריו נרוצה ושאלה אשה משכנתה ממה שנתת לי ביזת הים ביזת סיחון ועוג ביזת שלשים ואחד מלכים .. אחריו (קעה/ב 159) נרוצה ממה שגיותה בי שכיני הרעים והייתי צווחת ואומרת אל המלך בא והושעני צדונים ועמלק משכיני אחריו נרוצה וא"ר אחא צריך יהודייה עביד תתובה יאיי מסכינו(ג) [ת]א ליהודאי בעקרתא סומקתא על לבא דסוסיא חירא משכיני אחריו מי מישכוני אחריו מי שנטלתו ממני משכון גדול אחריו נרוצה .. דא"ר נחמיה ר' שמעון בן בריתה בשם ר' יוחנן כת' חבל (ח'ל) חבלנו לך וגו' . חורבן ראשון וחורבן שיני לא נתמשכו אלא על ידינו ר' ברכיה ר' אבא בר' כהנא בשם ר' יהודה בר' אלעאי כת' ויסע משה את ישראל מים סוף הסעו מחטין של ים אמרו ישראל למשה לאיכן את מוליכנו אמ' להם לאלים מאילים לאלוש ומאלוש למרה וממרה לרפידיס ומרפידיס לסיני . אמרין ליה לכלאן דאת נסבן ואנן עמד משל לאחד אשה מן הכפר אמ' לה קדם אייתי אמרה ליה להיכן מכה לאן אמ' לה לנכריה מנוכריה לבורסקיא מבורסקיא לשוקא עלייא ומשוקא עלייא לשוקא ארעיתא אמרה לה לכלאן דאת נסב לי אנא עמד כך אמרו ישראל למשה רבינו משה להיכן את מוליכנו אמ' להם לאילים אמרו ליה לכלאן דאת נסב לך אנו עמד דבקה נפשי אחריו וג' א"ר יוסי בר' איקא מקרא מכריז ואומ' משכיני אחריו נרוצה אם למקרא מקרא אם למשנה אם לתלמוד תלמוד אם לתוספ' אם לאגדה

<א,ד,ה> הביאני המלך חדריו .. ארבעה נכנסו לפרדס אחד הציץ ונפגע ירא אמ' ומת אחד קיצץ את הנטיעות אחד נכנס בשלום בן עוזאי הציץ ונפגע עליו היה או' דבש מצאת אכול דיך בן זומא ירא ומת עליו הוא או' יקר בעיני יי המותה לחסידי אלישע בן אבויה ירד וקיצץ בנטיעות כיצד קיצץ את הנטיעות אמ' בשעה שהיה נכנס לבתי כניסיות ולבתי מדרשו' והיה רוצה תינוקות מצליחין בתורה והוה או' עליהון מילתא דאינון מסתתמין עליו הוא אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וג' ר' עקיבא עלה בשלום וירד בשלום עליו הכת' אומ' הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך .

<א,ד,ו> ר' ינאי בר' שמעי' בר' ינאי לא היתה התורה צריכה אלא מן החדש לכם וג' ומה טעם גילה הק' לישראל מה שנברא ביום ראשון ומה שנברא ביום שיני באיזו זכות כל אשר דבר יי ר' ברכיה ר' אייבו בר' ינאי ברייה דר' שמעון בר' ינאי כת' ויגד לכם את בריתו אשר צוה לעשות עשרת דברים ויכתב על שני לחות הברית ויגד לכם את בריתו זה ספר בראשית שהוא תחילת

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

בירייתו של עולם אשר צוה אתכם לעשות אילו עשרת הדברות עשרה לתלמוד ועשרה למעשה וכי
מנין יבא אליהו ויגלה להם חדרי בהמו' וחדרי ליויתן וכי מנין יבא יחזקאל ויגלה להם מעשה
מרכבה הוי הביאני המלך חדריו ..

<א,ד,ז> בעשה לשונות נקראת גילה ששון עליזה שמחה פיצחה צהלה רנה חדוה הריעה ואית
ומפקין הריעה ומעלין דיצה הכמא דאת אמ' ולפניו תדוץ דאבה תקום עיפתה . ד"א נגילה
ונשמחה בך לאשה (ל)אחת שהלך בעלה ובניה וחתניה למדינת הים ובאו ואמרו לה הרי באו בניך
אמרה להם ישמחו כלותיי אמרו להם הרי חתניך אמרה להן ישמח וישמחו וכיון שאמרו לה הרי
בעליך בא אמרה הרי שמחה שלימה בשעה שהן לירושלם בניך מרחוק יבואו היא אומרת תגלנה
ובנותיך על צד תאמנה . היא אומרת ישמח הר ציון וכיון שאומ' לה בא ישעך היא אומ' בא שמחה
שלימה שוש אשיש ביי וגי' . א"ר אורי שוש אשיש שבא יי תגל נפשי שבא אלהי ..

<א,ד,ח> מעשה באשה אחת בציידן ששהא עם בעלה עשר שנים ולא ילדה ביקש לגרשה באו אצל
ר' שמעון בן יוחי אמ' להם כשם שלא נזדווגתם זה (קעו/א 160א) זה לזה אלא מתוך מאכל
ומשתה כך אל(א) תפרשו זה מזה אלא מתוך מאכל ומשתה הלך בעלה ועשתה סעודה עם כשהן
אוכלין ושותין אמ' לה בתי כל חפץ טוב שאת רוצת ורואת בבית הזה טלי ולכי לבית אביך כיון
ששמעה רמזה לעבדיה ושכרתו וישן לו על המטה כיון שישן על המט' אמרה לעבדיה טלוהו במטה
והוליכוהו לבית אבא איתער בלילה התחיל מסתכל בכתליים ובעמודי אמ' לה היכן אני אמרה לו
לא כך אמרת לי מבערב כל חפץ טוב בעולם אלא אתון גביה ר' שמעון בן יוחי ותנין לה עובדא
ונתפלל עליהם וירפאו והרי דברים קל וחומר ומה אם זאת שהיא בשר ודם אמרה לבשר ודם
כיוצא כך אין לי חפץ טוב בעולם אלא אתה כשאמרו להקי' אין לנו חפץ בעולם אלא אתה על אחת
כמה וכמה הוי נגילה ונשמחה בך ..

<א,ד,ט> א"ר אבין זה היום עשה יי וגי' ואין אנו יודעין אם בא ביום הקי' בא שלמי' ופירש נגילה
ונשמחה בך .. א"ר יצחק בך ובתורתך עשרים ושתיים אותיות שכתבת לנו בתורתך ..

<א,ד,י> נזכירה דודיך מיין כי מיינה של תורה אומרין הילכות פסח בפסח הילכת עצרת בעצרת
והילכות החג בחג הכמא דאת אמ' ובהגיע תר נערה ונערה לבא אל המלך וגי' . ד"א נזכירה דודיך
מיין . לאבות אומרין מה פעל לפניך אדם הראשון מי פעל לפניך ביצחק מי פעל לפניך ביעקב
<א,ד,יא> מישרים אהבוך מה ישרים רחמיך ומה תקיפיך אינון א"ר אייבו מיישרות גדולי' עבדו
אותך אבות .. א"ר חנין כתי' כי יען אשר עשית ניסיון עשרי ואת קורא אותו אברהם אילו לא קיבל
עליך היה להפסיד כל אותן הראשי'

<א,ה,א> הוי שחורה ונאוה בנות ירושל' אני ונאוה שחורה אני במעשי אבותי שחורה אני ונאוה
שחורה אני בפני עצמי ונאוה אני לפני קוני הלא כבני כושיים אתם לי בית ישר' . שחורה אני
במצרים בדם פסח ובדם מילה ואעבר עלייך ואר' מתבוס' בדמי' וגי' שחורה אני ונא[ו]ה שחורה אני
בים וימרו על הים סוף ונאוה אני בים שהראתי באצבע ואמרתי זה אלי ואנוהו שחורה אני במרה
ויצעק אל יי ויורהו יי עץ וישלך אל שחורה אני ונאוה ברפידים ויקרא שם המקום . ונאוה
ברפידים ויבן שם מזבח שחורה אני בח[ו]ן[ו] רב ועשו העגל בחורב . ונאוה אני בחורב בשעה שאמרתי

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

נעשה ונשמע .. שחורה אני במדבר כמה ימרוהו במדבר ונאווה אני במדבר ביום הקימות המשכן ..
שחורה אני במרגלים ויוציאו דבת הארץ אשר תרו אותה ונאווה אני במרגלים יהושע וכלב ועבדי
כלב עקב הייתה .. שחורה אני בשטים וישב ישר' בשטים וישב ישר' בשטים ונאווה אני בשטים
ויעמד פנחס ויפלל .. שחורה בעכן וימעלו בני ישר' בחרם . ונאווה אני ביהושע ויאמר יהושע בני
שים נא כבוד ליי אלהי ישר' ותן לו תודה שחורה אני במלכי ישר' ונאווה אני במלכי יהודה אם
בשחורים שלי אני נאווה בנאים שלי על אחת כמה וכמ'

<א,ה,ב> באחאב מהו אומי ויהי כשמע אחאב ויצום כמה נתענה הא כיצד היה רגיל לאכול בשלש
שלש נתענה . ר' יהושע בן לוי אמ' שלש שעות נתענה הא כיצד היה רגיל לאכול בשלש שעות אבל
בשש שעות אם היה רגיל לאכול בשש אבל בתשע (בת'שע שעות) וישכב בשק ויהלך אט מהו אט .
א"ר יהושע בן לוי הלך יחף יהורם וירא העם והנה השק על בשרו מבית ר' לוי בר' חייא רבה אמ'
תלת .. שחורה אני כל ימות הש(נה)[בוע] ונאווה אני ביום (ביו"כ) השבת . שחורה אני כל ימות
השנה ונא[ו]ה אני ביום הכיפורים כי ביום הזה יכפר עליהם לטהר אתכם וגו' .. שחורה אני בעולם
הזה . ונאווה אני בעולם הבא

<א,ה,ג> בני ירושלם .. א"ר יוחנן עתידה ירושלם לעשות מטיפולי מטריפולם לכל המדינות היך
מה דאת אמ' בתולות אחריה ריעותיה היא דעתיה דר' יוחנן דהוא אמ' ונתתי אתהן לך לבנות
לטרפנין לא מבריתך ולא מן (מ) פרניך אלא מן פרה פורנין דידידכון א"ר (קע/ב 160) ראובן רני
עקרה לא ילדה הא רני עקרה ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' ישמעאל בר' נחמן נמשלו ישר' בנקי' מה
הנקבה הזו נוטלת עישור נכסי מבית כך תפשו ארץ שבעה עממים שהוא עישור של שבעים אומות
לפי שירשו כנקבה לפיכך אמרו שירה בלשון נקבה אז ישיר משה ובני ישר' את השירה הזאת ליי
אבל לעתיד לבא שהן יורשין כזכר דכת' מפאת קדים לפיכך הם אומרי' שירה בלשון זכר מזמור
שירו ליי שיר חדש וגו' . בשם ר' יהושע נמשלו () ישר' כנקבה מה הנקבה הזו טוענת ופורקת
ואחר כך עומדת ושוב אינה טוענת כך היו ישר' נגאלים וחוזרים ומשתעבדים נגאלים ושוב אין
משתעבדים לעולם לפי שצרתם צרת יולדת לפיכך אמרו שירה בלשון נקבה אז ישיר אבל לעתיד
לבא שאין צרתם צרת יולדת לפיכך הן אומי' שירה בלשון זכר ביום ההוא יושר השיר הזה ..

<א,ה,ד> כאהלי קדר מבחוץ שמרטוטין ומבפנים אבנים טובות ומרגליות כך היו בני תורה שהן
כעורין כאילו שחורין כאילו כעורין מבחוץ אבל מבפנים מקרא משנה ותלמוד תוספתא ואגדה
אימה אהלי קדר אינן צריכין תכבוסת יכול אף ישר' כן ת"ל כיריעות שלמה מה השלמה הזה
מתלכות וחזרות ומתכסת ומלכלכת וחוזרת ומתכבסת וחוזרת כך ישר' מתלכלכין בעונות כל
ימות השנה יום הכיפורים בא ומכפר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' . או מה אהלי קדר מיטלטלים
יכול אף ישר' כן ישר' ת"ל כיריעות שלמה כרועותיו של מי שאמ' והיה העולם ברוך הוא שממתחן
כאה(ג)[ל] עוד לא זזו ממקומן תני ר' אלעזר בן יעקב אהל כן יצען בל יצא בל יניע תני ר' חייא
ואולך אתכם קוממיות . ר' יודן אומ' כיוסף שנמכר באהלי קדר מה יוסף אע"פ שנמכר חזר קנה
קוניו ויקן יוסף וגו' כך הן (ה) ישר' לעתיד שני והיו שבים לשוביהם ורדו בנוגשיהם ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

<א,ו,א> אל תראו שאני שחרחרת . ר' סימון אל תלשין עבד וגו' . נקראו ישרי שני כי לי בני ישרי עבדים נקראו עבדים שני כי לא יעשה יי אלהים דבר וגו' הוי עבד אל תקטרג עבד כנסת ישרי אומרת לנביאים שחרחרתי לפני מי שאמי והיה העולם אין לך יותר שהיה מחבבני ממש ועל ידי שאמי שמעו נא המורים נגזר עליו שלא יכנס לארץ ישרי ואין לך שהיה מחבבני יותר מישעיה ועל ידי שאמי אוי לי כי נטמאתי וגו' . אמ' הקי' ויתר לך הלך בנפשך את רשאי ובתוך עם טמא שפתים אנכי () יושב למה אתה חמי מ(ת)ה[ה] כת' שם ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה מה היא שמואל בר' נחמן אמ' רצפה רוצצים פה (ש"ל) מי שהוא אומ' דליטורא על ישרי ודכוותיה כת' באליהו ויאמ' קנא קנאתי ליי אלהי צבאות כי עזבו ברית ישרי וגו' אמ' בריתי שמא בריתך ואת מזבחתיך הרסו אמ' לו מזבחתיי שמא מזבחתיך ואת נביאיך הרגו בחרב אמ' אמ' לו ואותר אני לבדי מה כת' תמן ויבט והנה מראשותיו עוגות רצפים ר' שמואל בר' נחמן אמ' רוצצים פי של מי שהוא אומ' וליטוריא על ישרי . ר' יוחנן שמע לה מן הדא קריא משא דמשק הנה דמשק וגו' עזוי ערוער עומד בדמשק ומכריז והלא און ערוער אלא בתחום מואב אלא שש מאות וששים (וני) וחמשה' בתי ע"ז היו בדמשק והיו עובדין כל אחד ואחד יומה והיה להן יום אחד והיו עובדין כולן באותו היום אמ' לו הקי' אליהו עד שאת מקטרג על אילו בא וקטרג את אילו שוב לדרכך מדברה דמשק וגו' דילמ' ר' אבהו וריש לקיש הוי עלין להדא קיסרין א"ל ר' אבהו לריש (ק) לקיש מה אנן עלין למדינתהון דחרופייא ודגדפנייא נחת ריש לקיש מן חמריא וספא חלא ויהיב בפומיה אמ' לו מה הוא כן אמ' לו הקי' מה הוא רוצה במה שהוא . אמ' דליטוריא על ישרי

<א,ו,ב> ששזפתני השמש ר' אבא בר' כהנא בשם ר' חייא בר' רבא כי שתיים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים וגו' הא ויתרם למאת אלא שעשה קשה בשתיים שהן משתחווים לפעור ופוערין (קעז/א 161א) עצמן כלפי בית המדרש הה"ד אחוריהם אל היכל יי ופני קדמי' וגו' .. ד"א ששזפתני השמש שעשיתי ערימה של סוסים לשמש שני וישבתי את הסוסים וגו'

<א,ו,ג> ר' יצחק פתר קריא במלחמת מדין שבשעה שהלכו ישרי במלחמת מדין היו נכנסין זוגות זוגות אצל האשה והיה אחד מפחם את פניה ואחד מפרק את נזמיה והיו אומרות להן אין אנו מכירו מכירותיו של הקי' שאתם עושין לנו כן וישרי אוי לכם דייכם שכבר נטלנו את שלנו מתחת ידיכם הה"ד ויאמר יי קח את כל ראשי העם והוקע ליי נגד השמש .. ר' אייבו בשם ר' שמואל מי יחסרו של ששים נתחייבו ישרי למלכות הה"ד וישא ידו להם להמי' אותם וגו' מאיזה חטא ויצמד לבעל פעול .. א"ר יצחק מעשה בקידיתני בשפחת כושית שירדה למלות מן העין עם חבירתה אמ' לה חבירתה למחר אדוני מגרש את אשתו ונוטלני לאשה אמר' אמרה למה אמרה לה על שראה ידם מפוחמות אמרה לה ויש וישמעו אזנייך מה פיך מדבר מה אם זו על שראה ידה מפוחמות היא מתגרשת את שכולך מפוחמות על אחת כמה וכמה כך לפי שאומות העולם מגנים את ישרי ואומי' להם וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב לפיכך ישרי אומי' להם נומר לכם לכמה לנו דומין לבן מלך שיצא למדבר (נפחתה) [זרחה] החמה על ראשו נתפחמו פניו נכנס למדינה מעט שמנים מעט מרחצאות נתלבן גופו כך אנו שמשנה של ע"ז שזפתנו אבל אבל אתם עד שאתם במעי אמכם אתם עובדין ע"ז כיצד הן עובד ע"ז במעי אמן אמרי בשעה שאחת מהן עיברה נכנסת להשתחות לבית ע"ז שלה ונמצאו היא ובניה ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

<א,ו,ד> בני אמי נחרו בי וגו'. ר' מאיר ור' יוסי ר' מאיר אומ' בני אמי בני אומתי זה דתן ואבירם נחרו בי נתגרו בי ומלא את הדין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכ[ר]מים עד שהיתי עושה את הדין לבנותיו של יתרו (?ל:ה?) לא היה לו לעשות את הדין בין אחי שבמצרים הרי כרמי שלי לא נטרתי .. ר' יוסי אומ' בני אמי בני אומתי אילו המרגלים נחרו בי נתגרו בי ומלאו את הדין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים נתנענעתי במדבר ארבעים ושתים מסעות לא היה לו להכנס לארץ מיד הו כרמי שלי לא נטרתי .. ד"א בני אמי נחרו בי בני אומתי זה ירבעם בן נבט נחרו בי (בני אומתי) ומלאו את הדין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים עד שהיתי משמר שני עגלים של ירבעם בן נבט לא היה לי משמור משמרות כהונה ולויה הו כרמי שלי לא נטרתי .. א"ר לוי יום שנתחתן שלמ' לפרעה ירד מיכאל ונעץ [יתד] בים ועלת לה הלילוהית מיכאן מיכאן ונעשה (במו) במקומי חודש והיה מקומה של רומי יום שהעמי ירבעם בן נבט שני עגלי זהב נבנו שני צריפין ברומי והו בניין להון ואינון נפלין והוה תמן חד סב ששמיה אב קילון אמ' להון לית אינון אזלין ומייתין מיא מן וגבלין בטינא לא סיימין אמרין ליה מאן אזל ומיתי מיא מן פרת אמ' להון אזל אנא ומיתי לכוון מן פרת עבד גרמיה שפייה דחמר הוה עליל מדינה ונפיק מדינה אזל ואייתי מן פרת מיא וגבל בטינא וקמוון מן ההיא שעתא והוון אמרין כל מדינה דלית בה קלון לא תתקרי מדינה והוון קרו לה רומי בבבלין .. יום שנסתלק אליהו עמד באדום שני ומלך אין באדום נצב מלך .. ד"א בני אמי נחרו בי (נתגרו' בי ומלאו א"ת הדין חרון) בני אומתי זה אחאב נחרו בי נתגרו בי ומלאו את הדין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים משפטים בצדקיה בן כנע[נ]ה ובחבריו ובנביא אחד של אמת שהיה לינה מיכיהו והאכילהו לחם לחץ וג' הרי אומ' כרמי שלי לא נטרתי .. ד"א בני אמי נחרו זו איזבל נחרו בי נתגרו בי ומלאו את הדין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים מטמ(ו)[א]ת בנביאים הבעל ובנבי' האשרה ובנביא אחד של אמת שהיה לו זה אליהו היא משלחת ואומרת לו כי כעת מחר (קעז'ב 161ב) אשים נפשך כנפש אחד מהם הו כרמי שלי לא נטרתי .. ד"א בני אמי נחרו בי נתגרו בי ומלאו את הדין חרון אף עלי שמוני נוטרה מפטים בפשחור בן מלכיה ובחבריו ובנביא אחד של אמת זה ירמיהו שני ונתון לך ככר לחם מחוץ האופים וג' מהו מחוץ האופים א"ר יצחק זו פת קיבר שהיא נמכרת חוץ לפלטו הו כרמי שלי לא נטרתי .. בעל שכרמי שלי לא נטרתי שמוני נוטרה את הכרמים

<א,ו,ה> ר' אחא ב"ר חייא בשם ר' יוחנן על שלא הפרשתי חלה אחת כתיקנה בארץ הריני מפרשת שתי חלות בחוצה סברוה שאני מקבלת שכר על שתיהן ואיני מקבלת שכר אלא על אחת (כמ' וכמה') רבא ר' חייא בשם ר' יוחנן על שלא שימרתי יום אחד כתיקנו בארץ ישר' הריני משמרת שני ימים בחוצה לארץ סברוה שאני מקבלת שכר על שניהם ואיני מקבלת שכר אלא על אחד ר' יוחנן הוה קרי עליהון וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ..

(>איכ' רבתי א' פסו' ק'< (רבנין ורבנן שמעון בן יוחי רבנן פתריה קרי בנביאי הבעל . קראתי למאהבי אילו נביאי הבעל שהיו מאהבים אותי לע"ז והמה רימוני שהיו מדמים בי מה היו עושין אומרין לי הביאו תרומה הביאו מעשרות לא זזו מתנבאים עלי נבואות של שקר עד שגלו אותי ממקומי הה"ד ויחזו לך משאות שוא ומדוחים . ר' שמעון פתר קריה בנביאי האמת קראתי למאהבי

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

אילו נביאי האמת שהיו מאהבין אותי להק' המה רימוני א"ר ירמיה ליש הציבי לך ציונים .. א"ר
אחא דרך הלכה הלכתי כתב ללמדך שכל מקום שהלכו ישר' גלת שכינה א"ר ירמ' לישר' בני באילו
דרכים הילכתם עשו תשובה ומיד אתם חוזרין הה"ד . שובי בתולות ישר' שובי אל עריך אלה) >עד
כאן< ¹

<א,ז,א> הגידה את שאהבה נפשי איכה תרעה וגו' . ר' יהודה בר' סימון בשם ר' יוסי בר' חנינה
פתר קריא במשה שאמ' הק' למשה ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוציא את עמי ישר' ממצרים .
אמ' לפניו רבוי של עולם בי הדברים הללו יכולים לעשות אינו יכול לעמוד בכל אוכלוסין מה
קליות ואגוזים התקנת לתינוקי' שלה מה מיני ריבוכים התקנת להן איכן הן פירושו של דבר כן
הגידה לי אומה שאהבה נפשי שנתתי נפשי עליה (א"ר) איכה תרעה בימות הגשמים איכה תרביץ
בצהרים בימות (ה"ן) החמה שלמה אהיה כעטיה ר' חלבו בשם ר' הונא שלא אהיה כאבל הזה
שהוא עוטה על שפם וא' יעטה וטמא טמא יקרא .. ד"א שלמ' אהיה כעטיה בשם ר' חונא שלא
אהיה כרועה זו שנכנסו זאיבים לתוך עדרו וביקעוה ועטה בגדו ויצא הכמא דאת אמ' ועט' את
ארץ מצרים באש יעטה הרועה את בגדו על עדרי חביריך לכשא' אצל חביריך ושאלנו על עדריהם
מה אני משיבן

<א,ז,ב> ר' ברכיה פתר קריא בי פקוד י"י אלהי הרוחות לכל בשר אשר יצא לפניו ואשר יוציאם
ואשר יביאם וגי בשעה שאמ' הק' למשה עלה אל הר העברים הזה הר נבו (א') א' לפי רבון
העולמים הואיל ואת מסלקני (הושי) הודיעני מה רועים את מעמיד עליהם ואיכן הוא פירושו של
דבר כאן והגידה שאהבה נפשי איכה תרעה ואיכה תרביץ בצהרים אומה שנתתי נפשי עליה איכה
תרעה בימי מלכות הרשעה איכה תרביץ בצרה עם מלכיות שלמה אהיה שלא אעשה כעטי' ר' עזריה
אמ' שלמה שלא אעשה לאמה לעיני חביריך על עדרי אחילול שם שמים בדבר בניך בצרה ועדרי
חביריך ברוחה .. א"ר יהודה בר' סימון שלא יאמרו טעה מריה דדין יודע היה שהן נשחטין
במדבר והוציאן לשם הכמא דאת אמ' וישחטם במדבר ורבנן אמרין שלא יאמרו בניך צרתם צרה
ויטעו מאחריך ויטפלו בעדרי חביריך הכמ' דא' היחברך כסא הוות אמ' לו הק' למשה משה אתה
אומ' איכ' תרע' ואכ' תרביץ בצהרים חייך אם לא תדעי לך היפה בנשים אם לא ידעת יש לך לספר
יש לך לידע סופך לידע אמ' אם (קעח/א 162א) לא תדעי לך היפה (בנשי"ם ה') בנביאים . א"ר יוסי
בר' ירמיה נמשלו הנביאים בנשים מה האשה אינה מתביישת לתבוע צרכי ביתה מבעלה כך הם
הנביאים אינן מתביישים לתבוע צרכי של ישר' ואת מוצא באחרונה לא נתעצל משה אלא שהיה
ישר' עוסקין בביזה והוא עוסק במצות ורעי גדיותיך אילו הגדיים נכנסים ..

<א,ח,א> ד"א צאי לך בעיקבי הצאן אמ' לו סוף כל הצאן למות ואת הוי כוותהון מאיכן היה לו
הדבר הזה מסנה ד"אר' שמואל בר' נחמן כל שבעת (ד) ימי (ה)ש[ס]נה היה הקב"ה מפתה למשה
שילך בשלוחותו אצל בניו למצרים ואילו הן תמול גם מתמול שלשום גם משלשום אז גם מאז הרי

¹ הקטע שבסוגריים מופיע בכתב היד אך אינו שייך למדרש שיר השירים רבה.

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

ששה והוא יומא דהוה קימא בה הוי שבעה ובסוף אמ' לו שלח ביד תשלח אמ' חייך שאני צוררה (בכפניך) בכנפ(כ)ן] ואיכן פרעה לו הק' ר' ברכיה אמ' לה דר' לוי ור' חלבו ר' לוי אמר כל שבעת ימי מילואים היה משמש משה בכהונה גדולה סבור שהיא שלו ובסוף אינה שלו של אהרן אחיך היא הה"ד ויהי ביום השמיני קרא למשה ולאהרן ולבניו . ר' חלבו אמ' כל שבעת ימי אדר היה משה עומד בתפילה ובתחנונים ומבקש רחמים לפני הק' שיכנס לארץ ובסוף אמ' לו כילא אמ' כי לא תעבר את הירדן הזה ר' אלעז' ור' עקיב' ורבנין ר' אליע' אומ' סעודה אחת שיצאת עמהן ממצרים סיפקה להן שלשים ד"אמר' שילא ששים ואחת סעודה אכלו ממנה את יודע מה אני עוש' להם בעקב (סן)כה) והיפסת בארץ . ר' עקיב' ממה שהקפתי אותה ענני כבוד במדבר ואת יודע מה להם בעקב סוכה תהיה לצל יומם מחורב ורבנין אומ' ממה שהאכלתי אותם מן במדבר שהוא דבש וחלב את יודע מה אני עושה בעקב והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה (מיים) חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים וגי' על משכנות הרועים אמ' לו הק' למשה נאמר לך עד אמת יתקיים עד מתי אתה מנהיגם על משכנות הרעים והקשים זה סחון ועוג ..

(מעשה במרים בתו של נקדימון שפסקו לה חכמים חמש מאות דינ' לקופה של בשמים וקיללה אותם ואמרה להם כך (ר) תפסקו לבנותיכם א"ר אחא וענו אחריה אמן .. א"ר אלעז' בר' צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתיה מלקטת שעורים בעכו מבין טלפים של סוסים וקראתי עליה המקרא הזה אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן אל תיקרי גדיותיך <אלא גויותיך> .. מעשה במרתא בת בייתוס שקידשה יהושע בן גמלא ומינהו המלך להיות כהן גדול פעם אחת אמרה אלכה ואראה היאך הוא קורא בתורה ביום הכיפורים מה עשה לה הוציאו טפיטיות מפתח בית המקדש כדי שלא יתחפו רגליה אע"פי נתחפו רגליה וכמתה פסקו לה חכמים סאתים יין בבית דין ולא תני שאין פוסקין יין לאש' בבית דין ולמדתה בת בויתוס (ק') פוסקין יין בבית דין א"ר אחא בר' אבא משום זנות ויין ותירוש יקח לב ולמה פסקו לה יין ר' חזקיה ור' אבהו בשם ר' נתן לתבשילה והא תני פוחתים ממעשה יהיה ומוסיפין על מזונותיה ר' יהושע בן לוי אמ' יין מפני שמרבה את החלב .. א"ר אלעזר בר' צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתיה שקשרו שערה אחת זנבים סוסים והיו מריצים בה וקראתי עליה המקרא הזה הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ .. מעשה במרים בת תנחום שנישבת ופדאה בעכו וירדה לסבול בים ועלה והציף את כליה והביאו לה חלוק אחד וירדה (לט"בול) לה חלוק וירדה הים לסבול בים ועלה הים והציף את כליה והביאו לה חלוק אחד וירדה לסבול בים ועלה הים והציף את כליה וכיון שראת כן אמרה הניח לבעל חוב לגבות את חובו כיון שצידקה עליה מידת הדין רמז הק' לים והחזיר לה את כליה ..)²

<א,ט,א> לסוסתי ברכבי פרעה דרש פאפיס והוא באחד ומי ישבני דן יחידי על באי עולם ואין על דבריו אמ' לו ר' עקיב' דייך פפיס מהו דכתי' והוא (קעח/ב 162ב) והוא באחד מי ישיבנו וגי' אין לך להשיב על דברי מי שאמר והיה העולם בר' הוא אלא הכל באמת והכל בדין . ראיתי את יי יושב על כסאו א"ר סימון כסא שהוא מפריש בין מיתה לחיים עומדים עליו מימינו ומשמאלו וכי יש

² הקטע שבסוגריים מופיע בכתב היד אך אינו שייך למדרש שיר השירים רבה.

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

שמאל למעלן והלא הכל ימין שני ימינך יי נאדרי בכח וגי מה ת"ל וכל צבא עומדים עליו מימינו ומשמאלו אילו מכריעים לכף זכות ואילו מכריעים לכף זכות. ר' אחא בשם ר' יוחנן שמע לה מן הדין קריא ואמת הדבר וצבא השמים הגדול וגי (ואמית) יי הוא אמת שהוא אלהים חיים מלך עולם (מניין) בניין אב שבהם ויי דבר עליו (ע"ל) הרעה .. א"ר אלעזר בכל מקום שני ויי הוא ובית דינו כביכול בית אב שבהם מקיים ר' עקיבא קרייה דר' פפיוס והוא באחד מי ישיבי אילו חותם לבדו על כל באי עול' ואין בריא חותמת עמו מהו חותמו של הק' ר' ביבי בשם ר' ראובן או' אמת שני אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת אם רשום למה אמת אם אמת למה רשום אלא עד שלא יחתום הדין רשום אלא עד שלא יתחתם הדין רשום משנתחתם הדין אמת ולמה הוא חותם אמת ריש לקיש אמ' אלף בראשון של אותיות באמצען בסוף לומר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדיך אין אלהים אני ראשון שלא קיבלתי מאחד אף אני אחרון שאני מוסרה לאחר ומבלעדי אין אלהים שאין שיני..

<א,ט,ב> דרש ר' פפיוס ויאמר יי אלהים הן אדם היה כאחד ממנו וגי היה כאחד מייחדו של עולם. א"ר עקיבא דייך פפיוס מהו דכת באחי ממנו באחד ממלאכי השרת וחבירי' או לא כדברי זה לא כדברי זה אלא מלמד שנתן להם הק' לפניו דרך חיים ודרך אחרת שלא יהא מניח דרך חיים וברחו לו דרך אחרת ..

<א,ט,ג> דרש ר' פפיוס מהו דכת' וימירו את כבודם בתבנית שור או' בשור של מעלן אמ' לו ר' עקיבא דייך פפיוס מהו דכת' וימירו את כבודם שומע (א"ה) אני בשור של כל ימות השנה ת"ל אוכל עשב ר' יודן גיזרי בשם ר' אחא חרטומי מצרים עשו לו כשפים והיה נראה כמרטט לפנייהם הכמא דאת אמ' רפתה דמשק הפכה לנוס ורטט החזיקה

<א,ט,ד> דרש ר' פפיוס לסוסתי לססתי כת' אמ' הק' כשם שששתי על המצרים לאבדם בים כך ששתי על שונאיכם של ישרי' לאבדם (במ'צירים) במים אמ' לו ר' עקיב' דייך פפיוס כל מקום שני שישה ש"ן כתב ברם הבא סמך כתב מקיים ר' עקיבא לססתי אלא רכב פרעה הרשע על סוס אדום על סוס שחור זכר כב יכול נגלה ה"ק' כנגדו לסוס זכר פרעה הרשע ואמ' הזכר הזה הורג את בעליו בשעה המלחמה אבל הנקבה הזו מפזרת היא דרכיה והולכי חזר ורכב על סוסה לסוסתי ברכבי פרעה וגי וחזר ורכב פרעה הרשע על סוס אדום על סוס שחור על סוס אדום על סוס לבן הה"ד דרכת בים סוסיד וגי סוסוון סגיאן יצא פרעה הרשע כשריון ובכובע כב יכול וילבש צדקה כשריון הביא אבני ברד בליסטרא כב אבני ברד חצים כב וישלח חיציו הביא חרבות כב וברקים א"ר לוי וישלח חיציו ופיצם מלמד שהיו החצים מפזרים אותן (ר) והברקים מכנסין אותם והומים אותם יצא הרשע כתרים כב' יי כגיבר יצא כברק ובחנית כב' לנוגה ברק חניתך וגי. ומגן החזק מגן וצנה בקשת וחצים. כב' עריה תעור קשתך וגי. ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמואל בר' נחמן כיון שכילה הרשע כלי זיין שלו חזר הק' ונתגאה עליו אמ' לו יש לך כרוב יש לך כנפים יש לך רוח מהיכן יצאת א"ר יודן גלגלי המרכב' שמטה הק' והטיחה על הים א"ר חננא בר' פפא בשר ודם כשהוא רוכב וטוען הוא רוכב טוען הוא רוכב על דבר שאין בו ממש הה"ד וירכב על כרוב ויעף א"ר אדא כת' אחד אומ' ויעוף וכת' או' וירא מכאן שיש לו עולמות להיד או' בהן ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

<א,ט,ה> דמיתך רעייתי ר' אלעז' בשם ר' יוסי בן זימרין לבת מלכ' שנשבת למקום (ש) השביים והיתה מרמזת לשביים ואומרת להן עמכם אני שלכם אני אחריכם אני והיה אמה או' לו בתי אין בי כח לפדותיך כך ופרעה הקרי' ויש' בני ישר' את עי' והיו מרמזים (קעט/א 163א) למצרים ואומ' עמכם אנו שלכם אנו אחריכם אנו אמ' להם משה בני אין לפדותכם (ר) דימיתך רעייתי ..

<א,ט,ו> ד"א דימיתי רבנין ור' שמעון בן יוחי אמרין לסוסים נקבות והמצריים והרשעים לסוסים זכרים והחמום עד שנשתקעו בים א"ר סמאי חס ושלום לא נדמה נקבות אלא לגלגלי הים נדמו להם לסוסים והמצ' לסוסים זכרים ויחמום והיו רצים אחריהם עד שנשתקעו בים הה"ד סוס ורוכבו רמה בים באותה היו המצרים או' לסוסו אתמול הייתי מושכך לנוזלים ולא היית תבא אחרי (ועש') ועכשיו (מ) את משקעיני בים ו(ל)היה הסוס אומ' לו רמה בים רימה דומה בים אפיתיסוס נעשה לכם על הים תני ר' ישמעאל וינער יי ר' ברכיה בשם ר' לוי היה הסוס זורק רוכבו למעלן והוא יורד למטן סוסים למעלה הימנו א"ר ברכיה בזה שהוא מנער את הקדירה התחתון עולה מלמעלן והעליון יורד למטן .. רעייתי . א"ר יוחנן רעייתי מפרנסתי שהיא מעלה לי שני תמידין בכל יום אחד בשחרית את הכבש האחד תעשה בבקר וגי' . ר' יהודה בר' סימון אומ' רעייתי מפרנסתי שהיא מעלה לו שני תמידין בכל יום אחד בשחרי' אחרית בערבית של שחר היה קרוב על התעב שנעשה ביום מימיו לא לך אדם בירושלם ובידו עון . לקיים מה שני צדק ילין בה צדיק ילין בה . ד"א רעייתי דאינון יתי רעין בעולמי שאילולי יקבלו תורת הייתי מחזיר את עולמי לתוהו ובהו דא"ר חוני' בשם ר' אחא נמוגים ארץ וכל (יוב') יושביה כבר היה העולם מתגמגם לתוהו כיון (שמ') שעמדתם על הר סיני ואמרתם כל אשר דבר יי' נעשה ונשמע נתכסם העולם הה"ד אנכי תכנתי עמודים . סלה

<א,י,א> לא נבראו אלא בזכות דיבור כך לא נבראו משה ואהרן אלא לתורה .. בתורים בשתי תורות תורה שבכתב תורה שבעל פה .. ד"א תורים בתורות הרבה זאת תורת העולה וזאת תורת המנחה בתורים במשה ואהרן שהיו מתנאים בשני תורים זה על (זה) יד זה וזה שמח בגדולתו של זה וזה שמח בגדולתו של זה .. א"ר פנחס כתי' ודבר לך אל העם לפה למ (לר') למתורגמן ואתה תהיה לו לאלהים ע"ז נעשה לו כשם שמוראי עליך כך יהא מוראך על אהרן אחיך (לכתיפו) והוא לא עשה כן אלא וילך משה ואהרן הקיף כתיפו לכתיו של אחיך שעדיין זה שמח בגדולתו של זה וזה שמח בגדולתו זה ומניין שהיה אהרן שמח בגדולתו של משה מן הדין קרייה וגם הנה יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו .. תני ר' שמעון בן יוחי לב ששמח בגדולתו של (מש"ה) אחיו ילבש אורים ותומים דכתי' ונתת אל החשן האפד את האורים ואת התומים ו(כ)[ג] ומניין שהיה משה שמח בגדולתו של אהרן מן הדין קריא (בשמ"ה) בשמן הטוב על (יי) הר' יורד על הזקן וגי' א"ר אחא וכי מה היו הזקנים לאהרן אלא מלמד כשהיה רואה אותם משה (כאילו) שמן המשחה יורד על זקנו היה שמח כאילו היה יורד על זקנו לכך נאמ' בשמן המשחה בשמן הטוב על הראש .

<א,י,ב> צוארך בחרוזים אילו שבעי' זקנים שהיו חוזרים אחריהם כלי נייה של מרגליות נאוו הרבנין צו[א]רך צוארך אילו התלמידים שהן חוזרין אחריהן צואריהם לשמע דברי תורה מפייהם

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד פרמה 3122 (כ"י פ)

(כאיש) כאדם שלא שמע (ת') דברי תורה (מפיהם) מימיו של תינוקות באמונה צוארך אילו
התינוקין בשעה שהן מחללין את כגון רבא ממל וחביריו הא כמה דאת אמ' (בחרו"זים) שלח לך
אנשים ויתורו את את ארץ כנען וג' (נ') צוארך בחרוזים בשעה שהן חוזרין דברי תורה לנביאים
ולכתובים והאש מלהטת את סביבותיהם שהדברים שמחים בנתינתם מסיני וכן עיקר נתנתם
מסיני לא באש ניתנו וההר בוער באש עד לב השמים . בן עזא[ל] היה יושב דורש והאש מלהטת
סביבותיו אתון ואמרין ליה לר' עקיבא בן עזאי יושב דורש והאש מלהטת סביבותיו אתא לגביה
ואמ' ליה במעשה מרכבה (את' דבירי תו'רה) דורש אמ' לי חס ושלום יושב דורש וחוזר דברי
תורה לנביאים ולכתובים (קעט/ב 163) והאש מלהטת סביבותי שהדברים שמחים בנתינתם מהר
סיני דכת' וההר בוער באש הוי צוארך בחרוזים .